

KS. RYSZARD SAWICKI*

Sprawozdanie z sympozjum naukowego pt. „350-lecie przybycia kamedułów nad Wigry – dialog przeszłości z terażniejszością i przyszłością”. Pokamedulski klasztor w Wigrach, 1 maja 2018 r.

Perła ziemi suwalskiej – XVIII-wieczny Erem Wyspy Wigierskiej – fascynuje i przyciąga wielu pielgrzymów i turystów z Polski, Litwy i innych krajów, urzekając ich swoim malowniczym położeniem. Jest jednym z najważniejszych obiektów duchowego, kulturowego i narodowego dziedzictwa Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zabytek ten posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną, religijną i naukową. Konwent kamedułów w Wigrach powstał dzięki fundacji króla Jana II Kazimierza Wazy z dnia 6 stycznia 1667 r. Eremici osiedlili się w tym miejscu rok później. W 2018 r. obchodzimy 350-lecie ich przybycia nad jezioro Wigry. Rocznica ta stała się doskonałą okazją do przypomnienia kamedulskiego dziedzictwa.

Jedną z form uczczenia jubileuszu była sesja naukowa, która dobyła się 1 maja 2018 r. w Dużej Galerii Domu Królewskiego w pokamedulskim klasztorze w Wigrach. Konferencja naukowa pt. „350-lecie przybycia kamedułów nad Wigry – dialog przeszłości z terażniejszością i przyszłością” został objęta honorowym patronatem bp. Jerzego Mazura SVD – Biskupa Elckiego i Piotra Glińskiego – Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także przedstawicieli władz samorządowych: Bohdana Paszkowskiego – Wojewody Podlaskiego, Jerzego Leszczyńskiego – Marszałka Województwa Podlaskiego, Szczepana Ołdakowskiego – Starosty Powiatu Suwalskiego, Czesława Rynkiewicza – Prezydenta Miasta Suwałki, Tadeusza Chałko – Wójta Gminy Suwałki, Jarosława Borejszo – Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego oraz ks. Jacka Nogowskiego – Prezesa Fundacji Wigry Pro i Proboszcza Parafii rzymskokatolickiej pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Wigrach.

Otwarcia sesji naukowej dokonał bp Jerzy Mazur, a przybyłych gości powitał ks. dr Jacek Nogowski. Wyraził on radość z obecności licznego grona

* ks. dr Ryszard Sawicki – Wicedyrektor Caritas Diecezji Elckiej, wykładowca Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Elckiej; e-mail: rysiekskarzyn@o2.pl

uczestników, a w tym reprezentantów władz samorządowych. Gospodarz miejsca życzył wszystkim owocnych dyskusji naukowych. Prowadzenie konferencji zostało powierzone ks. dr. Ryszardowi Sawickiemu.

Autorem pierwszego przedłożenia pt. „Kongregacja Pustelników Kamedułów Góry Koronnej i jej eremy w Rzeczypospolitej Obojga Narodów” był ks. dr hab. Józef Łupiński, prof. UKSW – wykładowca historii Kościoła na Wydziale Teologicznym UKSW w Warszawie i w Wyższym Seminarium Duchownym w Łomży. W swoim wystąpieniu przywołał on tradycje życia pustelniczego i historię życia św. Romualda z Rawenny, a szczególnie jego sen, który związany jest z początkami Kongregacji Pustelników Kamedułów Góry Koronnej. Historyk mówił o dynamicznym rozwoju zgromadzenia i sprowadzeniu go z Włoch do Rzeczypospolitej Obojga Narodów. W latach rozkwitu kongregacja zakonna posiadała na terenie dzisiejszej Polski i Litwy 7 eremów: Erem Srebrnej Góry na Bielanach pod Krakowem, Erem Pięciu Braci Męczenników w Bieniszewie, Pustelnia Złotego Lasu w Rytwianach, Góra Królewska na Bielanach w Warszawie, Erem Wyspy Wigierskiej, Erem Margrabski w Szańcu, Erem Góry Pokoju w Pożajściu. Ks. prof. Józef Łupiński przypomniał, że obecnie czynne są tylko 2 spośród 7 wymienionych – w Krakowie i Bieniszewie. Prezentowane przez niego treści historyczne przeplatały się z licznymi nawiązaniem do duchowości kamedulskiej.

Następnym prelegentem był ks. dr Ryszard Sawicki – wicedyrektor Caritas Diecezji Elckiej i wykładowca Wyższego Seminarium Duchownego w Elku. Tytuł jego referatu brzmiał: „Konwent kamedułów wigierskich i jego oddziaływanie religijne, kulturowe i gospodarcze na obszarze dzisiejszej Suwalszczyzny”. Kapłan na początku zaprezentował historię Wigier i obszaru dzisiejszej Suwalszczyzny przed przybyciem pustelników w 1668 r. Następnie przedstawił stan badań nad dziejami wigierskiego eremu. Przybliżył okoliczności fundacji królewskiej Jana II Kazimierza Wazy w 1667 r., budowę wigierskiego kompleksu klasztorowego i zagospodarowanie półwyspu. Mówił o działalności eremitów na rzecz kultury, narodu i patriotyzmu, zapewnienia wiernym właściwej opieki duszpasterskiej oraz związanej z nią trosce o rozwój sieci parafialnej, szkolnictwo i przytułki. Wigierskich kamedułów ukazał w swoim wystąpieniu jako sprawnych kolonizatorów, założycieli miasta Suwałki i pionierów rozwoju gospodarczego ziemi suwalskiej. Zaprezentował ich 132-letnią działalność w wymiarze religijnym, kulturalnym i ekonomicznym aż do kasaty klasztoru w zaborze pruskim.

Jako kolejny z zaproszonych prelegentów wystąpił dr Maciej Ambrosiewicz, kierownik Muzeum Wigier im. Alfreda Lityńskiego w Starym Folwarku, prezes Augustowsko-Suwalskiego Towarzystwa Naukowego, redaktor naczelnego kwartalnika „Wigry” i regionalista. Jego wystąpienie nosiło tytuł: „Dzieciństwo materialne i niematerialne kamedułów wigierskich”. Zaprezentował on gospodarczą eksploatację dóbr puszczańskich prowadzoną przez wigierskich kamedułów. Mówił o młynach, eksporcie drzewa na potrzeby budowy okrętów,

pozyskiwaniu rudy darniowej, hutnictwie szklarskim, smolarniach, pozyskiwaniu dziegciu, wapiennikach, browarze, bartnictwie. Wskazywał na konkretne lokalizacje tych miejsc i świadczące o tym artefakty. Prelegent zachęcał, aby nie tylko wspominać działania kamedułów, ale w miarę możliwości także odnowić ich rzemiosło, np. browary, czy młyny.

Kolejnym wystąpieniem było przedłożenie ks. mgr. Łukasza Kordowskiego, absolwenta studiów doktoranckich w zakresie historii na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych UKSW w Warszawie, kapelana Biskupa Ełckiego i kierownika Ełckiej Pielgrzymki Pieszej na Jasną Górę. Było ono poświęcone „Aktualnym wyzwaniom pokamedulskiego klasztoru w Wigrach jako miejsca ciszy i odpoczynku św. Jana Pawła II oraz przybywających pielgrzymów i turystów”. Kapłan przywołał definicje ciszy i odpoczynku. Nawiązał do bogatej historii wigierskiego eremu i wizyty największego pielgrzyma tego miejsca - Ojca Świętego Jana Pawła II, która miała miejsce w dniach 8-10 czerwca 1999 r. Był to dla papieża nie tylko czas odpoczynku, a także sentymentalnego powrotu do chwil, kiedy latem 1954 r. jako duszpasterz akademicki pływał ze studentami po Czarnej Hańczy. Prelegent zauważył, że św. Jan Paweł II odpoczynek łączył z zagadnieniem turystyki i sportu oraz kontemplacją piękna przyrody prowadzącą do refleksji i medytacji nad dziełami Stwórcy. Ks. Łukasz Kordowski mówił o formach realizacji papieskiego przesłania pozostawionego w Wigrach, które podejmowane są przez miejscową parafię, Wigierski Areopag Nowej Ewangelizacji i Fundację Wigry Pro. Omawiając to zagadnienie skupił się przede wszystkim na prezentacji Papieskich Szlaków Diecezji Ełckiej – Tajemnice Światła, Tajemnice Zawierzenia, Apostołów Miłosierdzia – powołanych do istnienia z inicjatywy Biskupa Ełckiego.

Po zaprezentowaniu wszystkich referatów uczestnicy sympozjum mieli możliwość postawienia pytań. Ks. dr Ryszard Sawicki podsumował wystąpienia wszystkich prelegentów i podziękował przybyłym gościom za uczestnictwo. Wyraził także nadzieję, że w niedalekiej przyszłości będzie możliwe kontynuowanie naukowej refleksji podczas kolejnego sympozjum, jakie planowane jest 15 września 2018 r. w pokamedulskim klasztorze w Wigrach.

Sesja naukowa była ważnym elementem uroczystości jubileuszowych „350-lecia przybycia kamedułów nad Wigry”. Ich centralnym punktem była Msza św. dziękczynna, której przewodniczył bp Jerzy Mazur. W homilii przypomniał on, że pokamedulski klasztor w Wigrach jest miejscem szczególnym: „Stanowi perłą kultury tych ziem, jest wspaniałym dziedzictwem narodowym, które upamiętnia pobyty królów polskich, 132 lata modlitwy i działalności kamedułów, później dzieje diecezji wigierskiej (...)”. Bp Mazur zwrócił uwagę, że choć dzisiaj nie ma już w Wigrach kamedułów, to Kościół Ełcki pragnie wracać do ich dziedzictwa, duchowości i przesłania. Wszystkim pielgrzymom i turystom chce pomagać w spotkaniu się z Bogiem w ciszy, zgłębianiu duchowości kamedułów i wielkiej spuścizny wiary św. Jana Pawła II. Po zakończonej Eucharystii Biskup Ełcki dokonał aktu poświęcenia Domu Królewskie-

go i Kaplicy Kanclerskiej, które zostały odrestaurowane w ramach projektu „Pokamedulski klasztor w Wigrach kolebką dziedzictwa kulturowego Suwalszczyzny”.